

Datamodeller og KI i byggebransjen

20.3.2024

pilarr

1. Takk for sist (2022)
2. Ontologier og datamodeller
3. Hva og hvorfor KI og hvilke teknologier er relevante

Hva snakket jeg om sist: logistikksystemer pilarr

Fra / From: Logistikkenteret Brumunddal
Strandvegen 12A
2380 Brumunddal

GLN: 5555555555555

Til / To: Mads Tveit
Rødsvingeveien 40
2030 Nannestad
Kjøpers telefonnummer: 41221993
DDP
Prosjektnummer: 10-Engelsrud Hageby

Modulinformasjon / Module Details:
SSCC: 362330050341017011 BIM-GUID: xxxxxxxx-xxxx-Mxxx-Nxxx-xxxxxxxxxxxx
Avsenders ordrelinjenummer: 2
GTIN: 12345678901234
NOBB-nummer: x
Leverandørens artikkelnummer: Carport - Element 1 - BK1 6B, Bolig B
Artikkelnavn: Carport - Element 1 - BK1 6B, Bolig B
Bestilt antall: 1
Bestilt i enhet: stk
BIM-modell: Carport - Element 1 - BK1 6B, Bolig B
Bygningsreferanse: BK 1 6B-B
Lassnummer: 9
Leveringsdato for lass: 20 03.2023

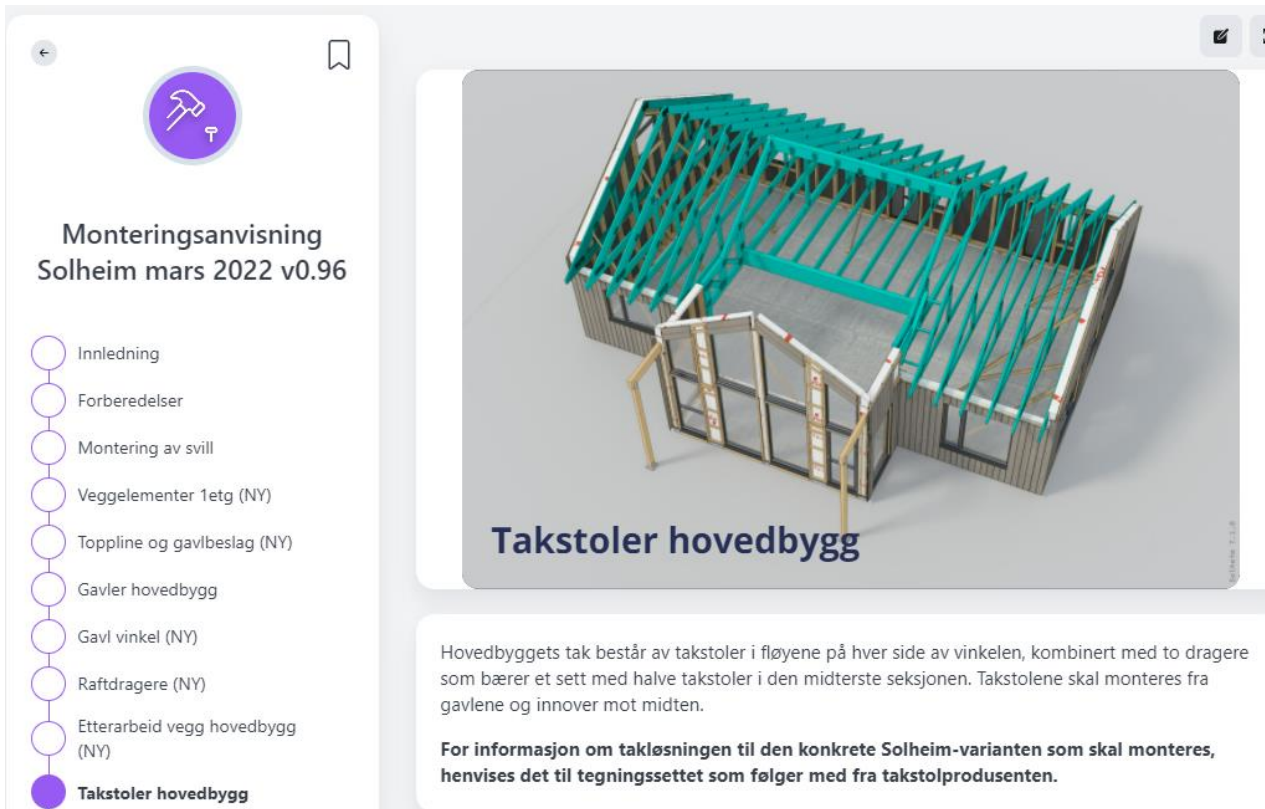

(01)12345678901234

(00)362330050341017011(91)Carport - Element 1 - BK1 6B, Bolig B

Designed by APX-Systems.no

Og digitale monteringsanvisninger

←

Monteringsanvisning Solheim mars 2022 v0.96

- Innledning
- Forberedelser
- Montering av svill
- Veggelementer 1etg (NY)
- Toppline og gavbeslag (NY)
- Gavler hovedbygg
- Gavvinkel (NY)
- Raftdragere (NY)
- Etterarbeid vegg hovedbygg (NY)
- Takstoler hovedbygg**

Takstoler hovedbygg

Hovedbyggets tak består av takstoler i fløyene på hver side av vinkelen, kombinert med to dragere som bærer et sett med halve takstoler i den midterste seksjonen. Takstolene skal monteres fra gavlene og innover mot midten.

For informasjon om takløsningen til den konkrete Solheim-varianten som skal monteres, henvises det til tegningssettet som følger med fra takstolprodusenten.

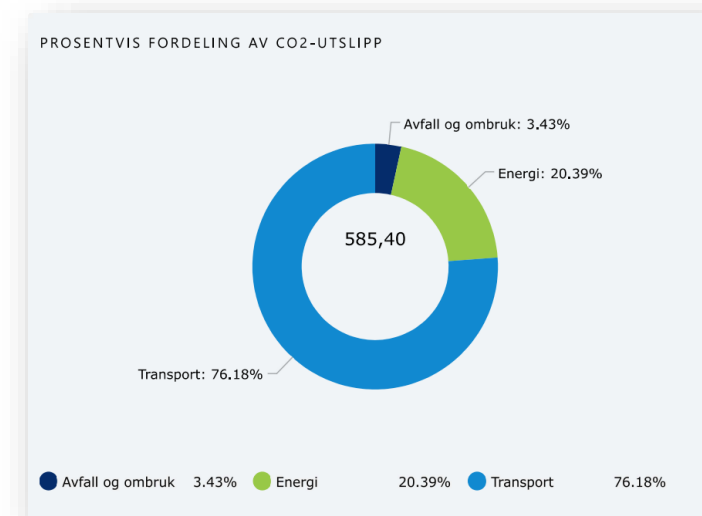
Monter først den ytterste takstolen på begge side av hovedbygget. Disse skal stå helt inntil gavlelementet, og står derfor IKKE i modul.

For å finne riktig plassering sideveis måler du avstanden mellom toppline og ytterkant takstol, og sørger for at den er lik på begge sider.

Pretres klimaregnskap for 2023 viser nedgang i utslipp men lavere karbonproduktivitet

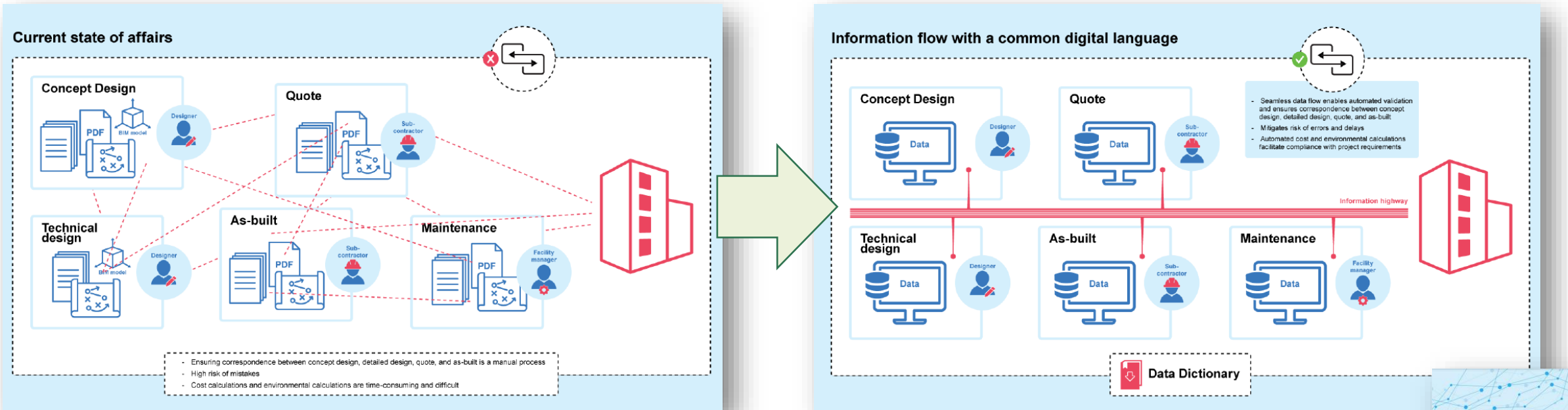
- Pretres utslipp i 2023: 606 tonn CO₂e mot 734 tonn i 2022 og 737 tonn i 2021.
- Høye utslipp i scope 3 – innleid transport
- Mål 2024: 550 tonn CO₂e
- Nedgangen fra 2022 skyldes i all hovedsak redusert aktivitet og dermed mindre utslipp fra «tonn-km».
- Karbonproduktivitet: Utslipp per m³ i 2023 var 28 kg mot 23 kg i 2022. Økningen skyldes i hovedsak redusert antall produsert m³ på ca 40 %.

Scope 3

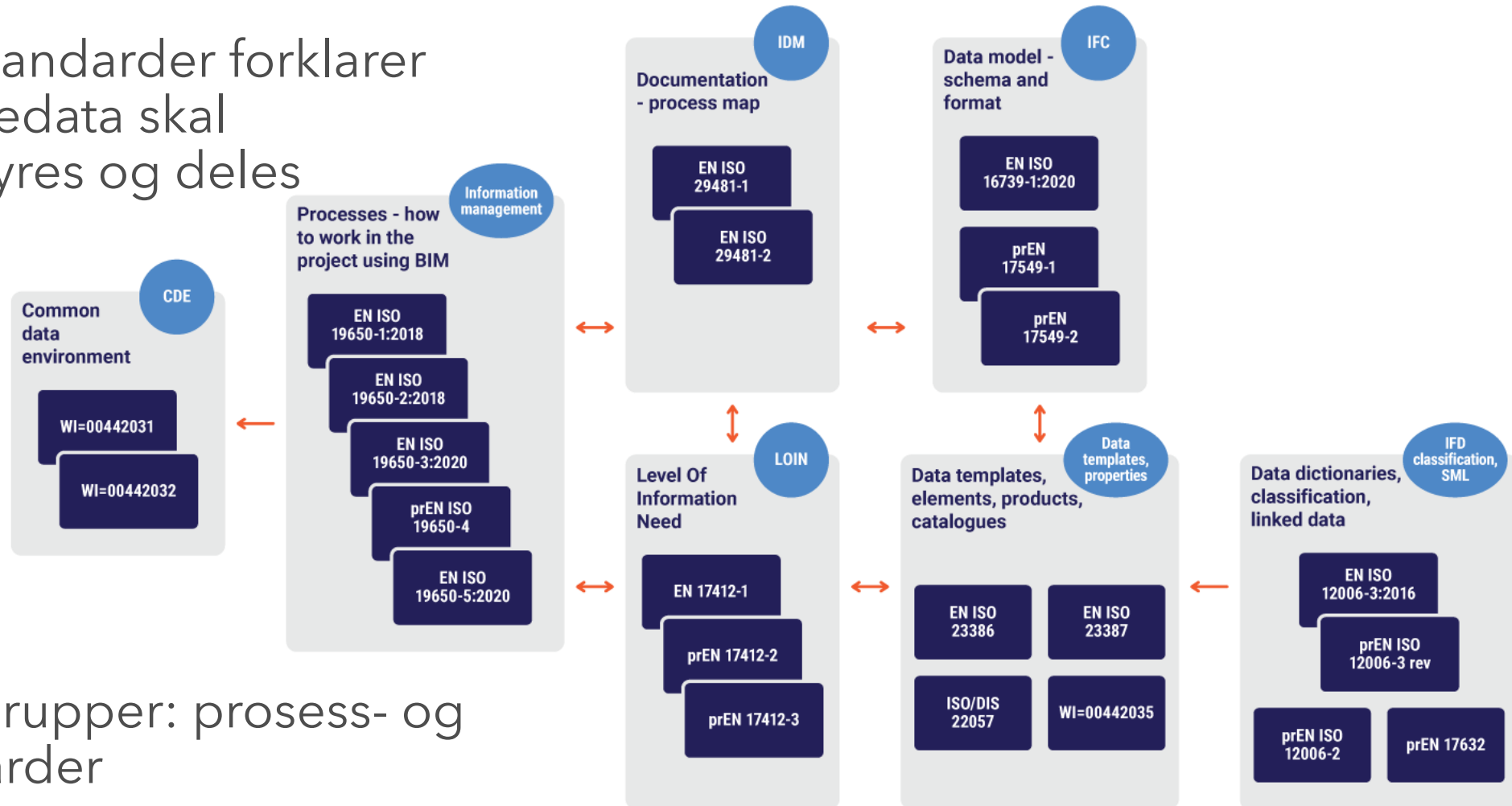
Avfallsmengder - Restavfall	14630 kg	0,225 CO ₂ e/Kg *****	3,29	tonn CO ₂
Frakt i kjøretøy som ikke eies av virksomheten (frivillig å fylle ut) - Vogntog, fossil	2415950 tonn-km	0,111 kg CO ₂ e/tonn-km	268,17	tonn CO ₂

I dag: Hvordan bygge den digitale motorveien?

Det finnes flere BIM-standarder klare til bruk pilarr

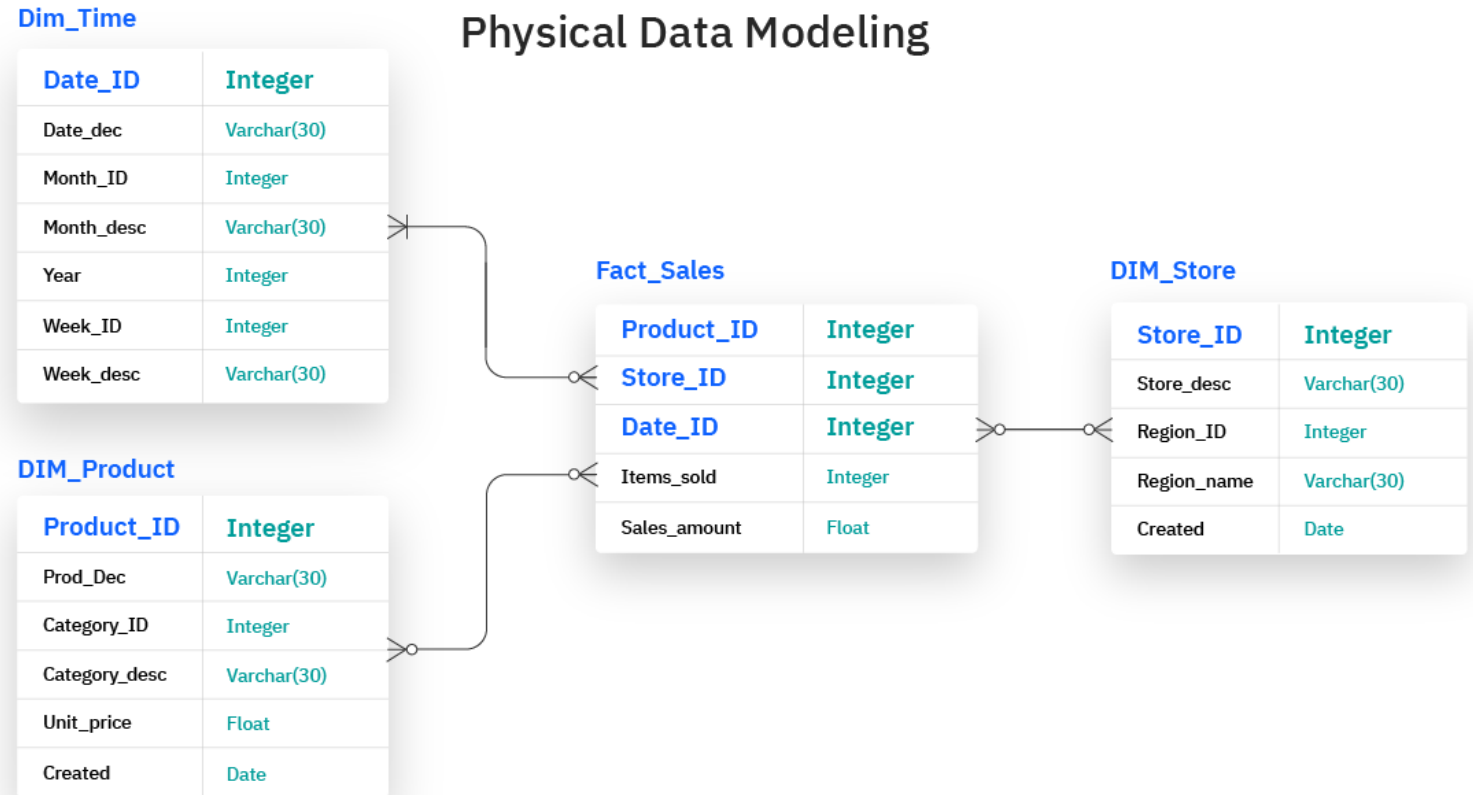
- CEN og ISO-standarder forklarer hvordan byggedata skal modelleres, styres og deles

- De deles i to grupper: prosess- og produktstandarder

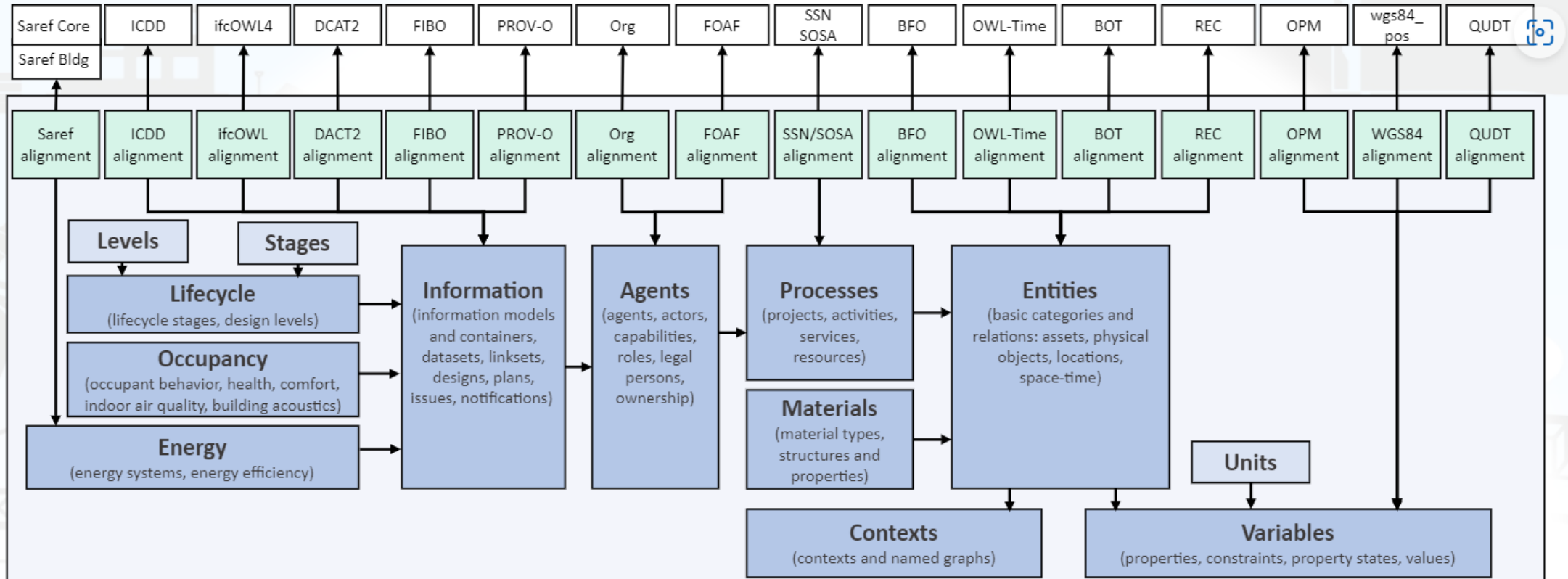
Hva er en datamodell?

- En datamodell er en **visuell representasjon** av et informasjonssystem.
- Den viser datapunktene og relasjonen/strukturen mellom dem

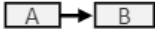

Vi må starte med ontologien

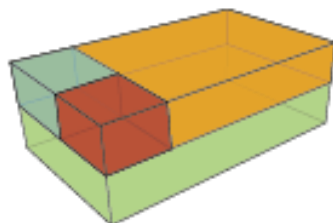
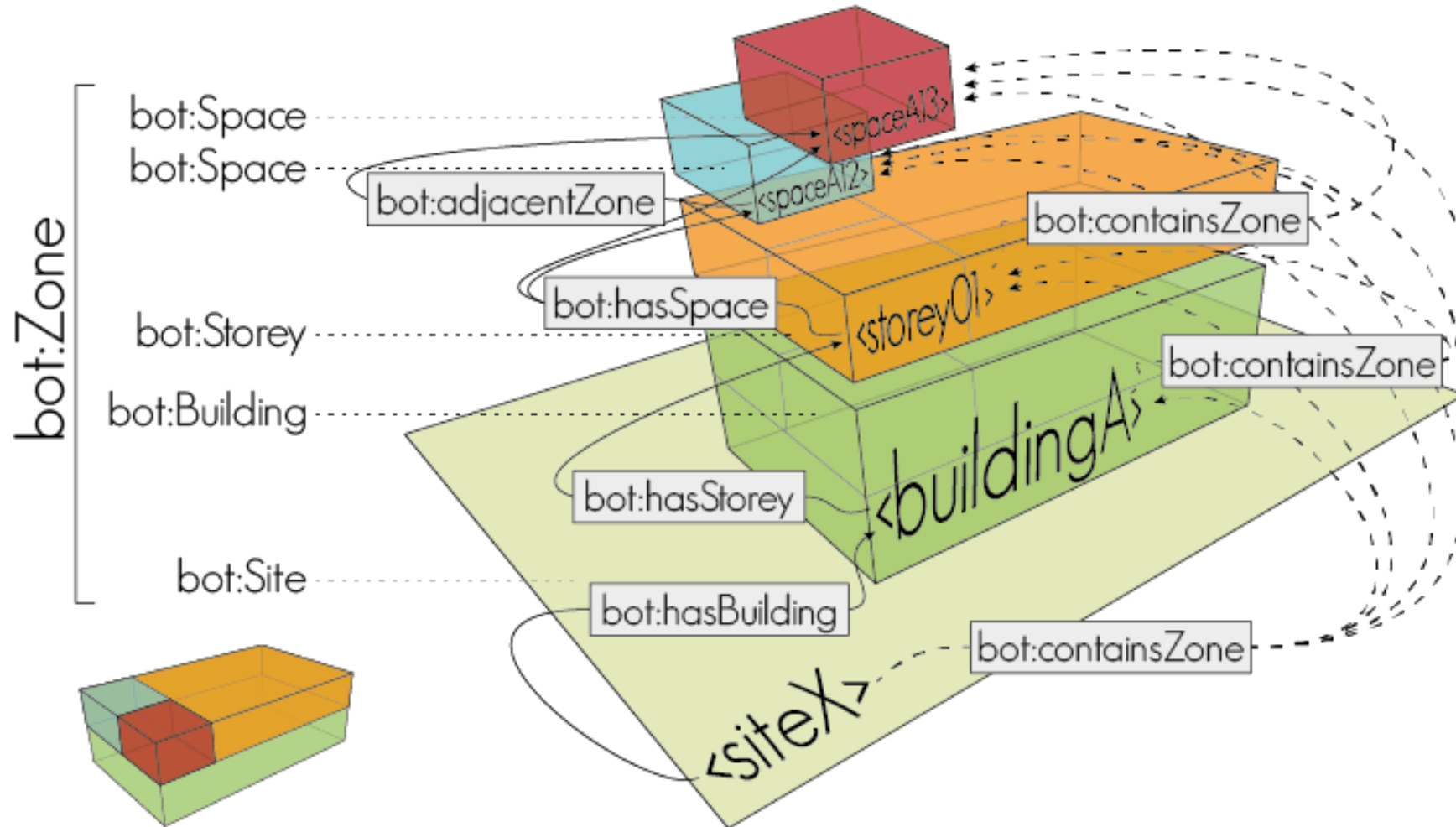

Digital Construction Ontologies (DiCon)

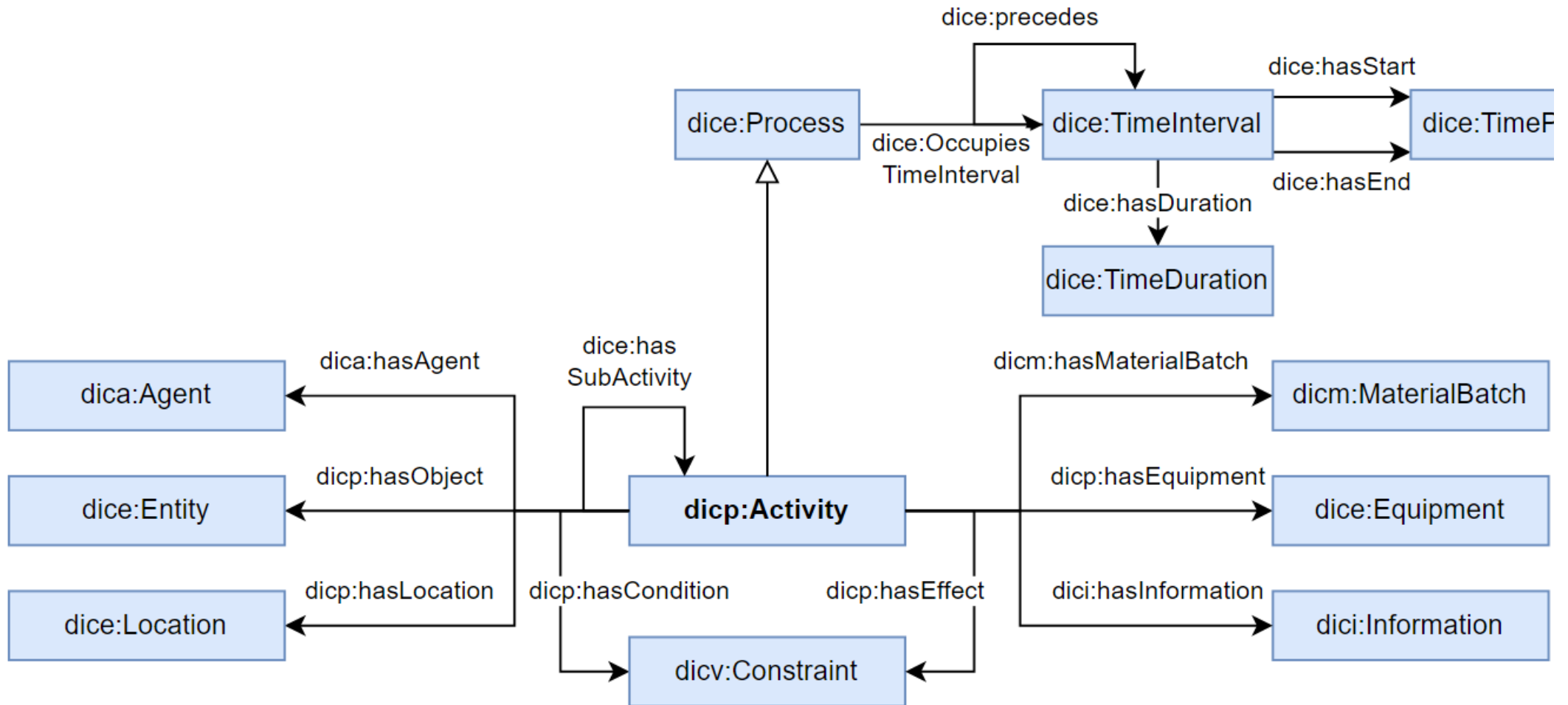
Legend:

- = A owl:imports B
- = DiCon: ontology module (classes, properties)
- = DiCon: vocabulary of individuals (instances)
- = Alignment of DiCon with an external ontology
- = External ontology

Hvordan modellere virkeligheten?

DiCon: Activity

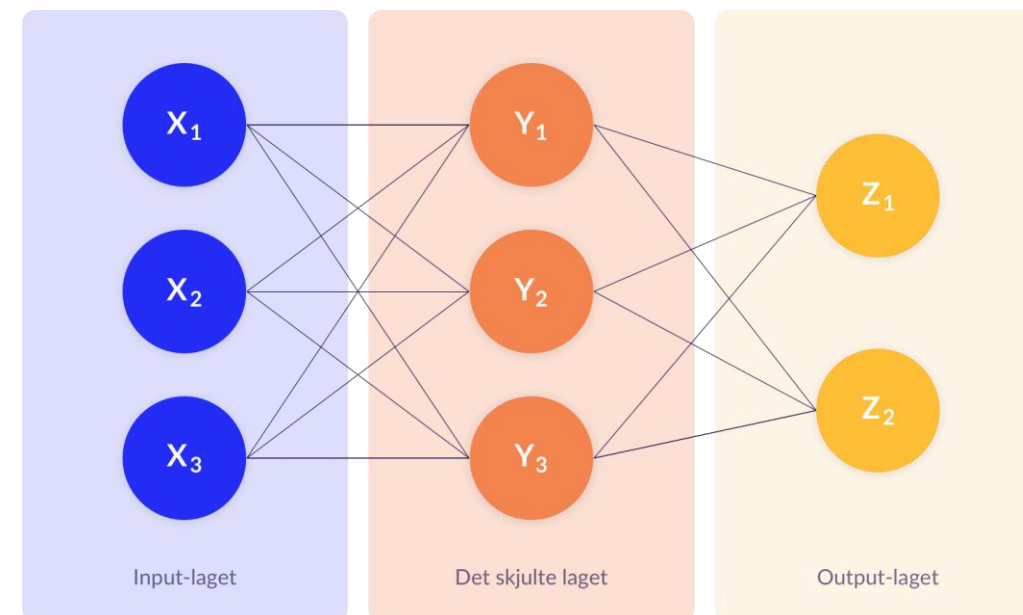
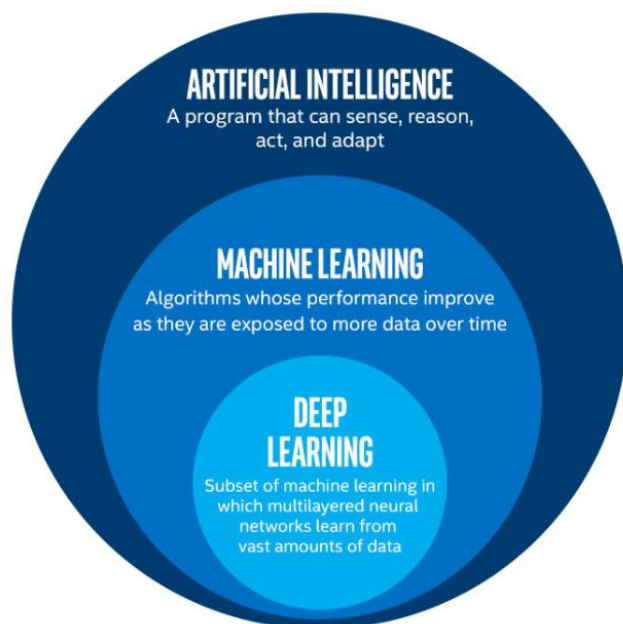
Hvorfor KI?

- **Kunstig intelligente** systemer utfører handlinger basert på tolkning og behandling av strukturerte eller ustrukturerte data, i den hensikt å oppnå et gitt mål.
- Byggebransjens **utfordringer**: lav produktivitet, CO2-utslipp, kostnad, silostruktur, lav digitaliseringsgrad
- De fleste KI-verktøy i dag er **assistenter**, kun en liten andel er virkelig banebrytende og generative
- **Utfordringer ved KI**: jakten på KI-**talent**, **umodne** apper og teknologier, manglende **kunnskap** i og utenfor organisasjonen, vanskelig å synliggjøre verdiskapningen, manglende rene og store **datasett**, «**KI-vintre**»
- Vi forstår ikke algoritmene: **XAI** - explained AI - forstå hvordan nevralt nettverk fungerer er et nytt forskningsfelt
- Vi mangler et algoritmetilsyn/**regulering**

Fordeling av AI-applikasjoner

Hva er nevrale nettverk?

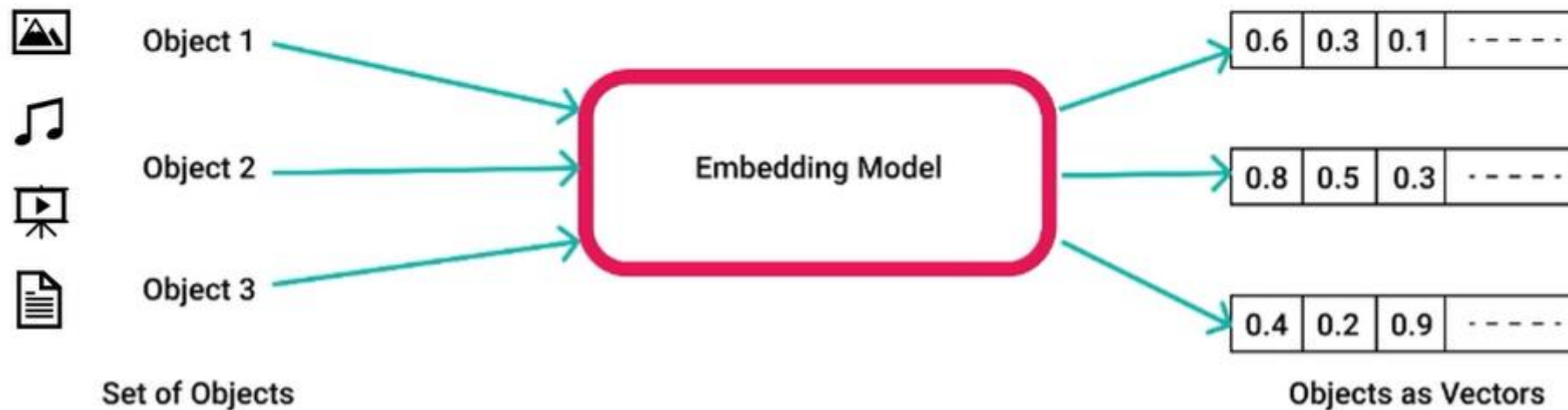
Maskinlæringsmodeller trenes ved at algoritmer lærer datamønstre, mens **nevrale nettverk** trenes vha tilbakepropagering, justering av vekter og skjevfordeling i nodene for å mimimere feil

Et nevralt nettverk er **noder** strukturert i flere lag. Nodene i de skjulte lagene gjør regneoperasjoner (som ikke representerer en fysisk eller konseptuell verdi) basert på **vekting** (treningsprosess hvor vi vet riktig output), plukker opp mønstre og gjør at nettet kan løse oppgaver

gture.com/enkelt-forklart-dyp-laering/

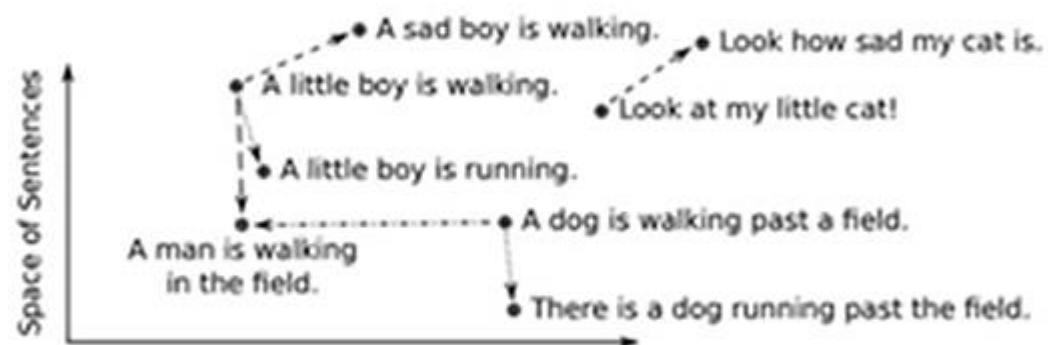
Embeddings

Embeddings are representations of objects in a Vector space

Embeddings

Embeddings are representations of objects in a Vector space

<https://arxiv.org/abs/1910.03375v1>

<https://www.sbert.net/examples/applications/image-search/README.html>

Alle domener for KI i byggebransjen

Kilde: Stjepan Mikulic, www.aiinaec.com/

Domene: produktutvikling

- **Hvorfor:** kutte produktutviklingstid, lage nye design - bedre bokvalitet
- **Hva:** tekst til 3D, bilde til bilde. 3D renderings som tar tid i dag løses på sekunder med KI og ser flott ut for kunden. Bildegenerering er en av de store styrkene til KI.
- **Verdi:** Vi har større utbytte av at alle nødvendige fag er ferdig prosjektert, tilpasset elementproduksjon som hensyntar alle fag, predefinerte og dynamiske prosjektplaner og logistikkflyt.

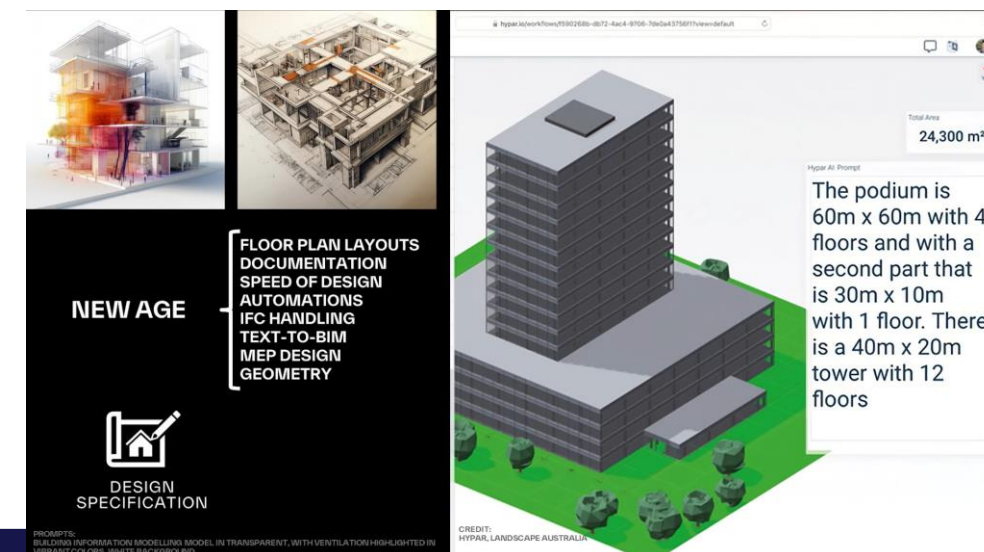

Domene: tomteplanlegging og -utvikling

- **Hvorfor:** kutte designtid og -kost
- **Hva:** generere planløsninger og bygg basert på tekst og parametersetting. Det finnes svært mange løsninger for dette, også nisjespesifikke
- **Verdi:** sparer tid i prosjektering og brukes allerede i ulike former i MG i dag (Forma, Spacio, PlacePoint)

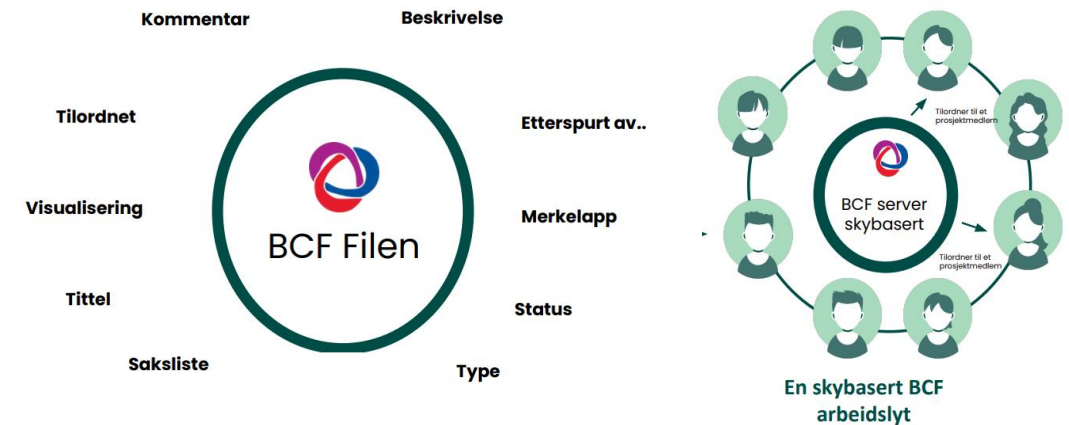
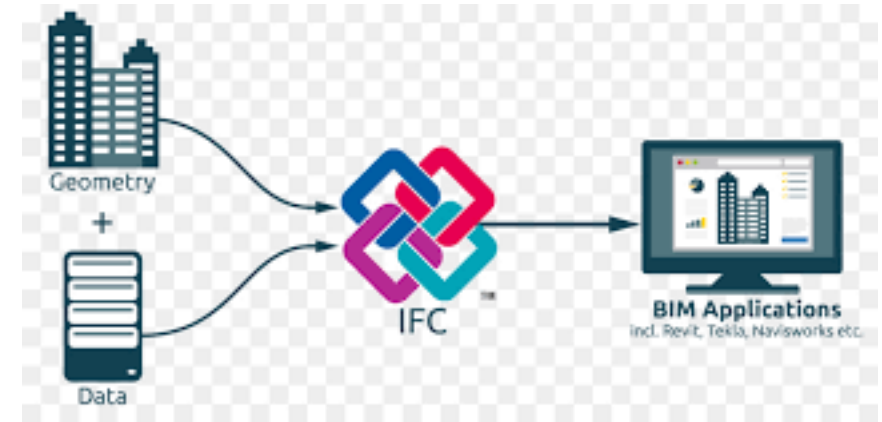
Forma

Hypar

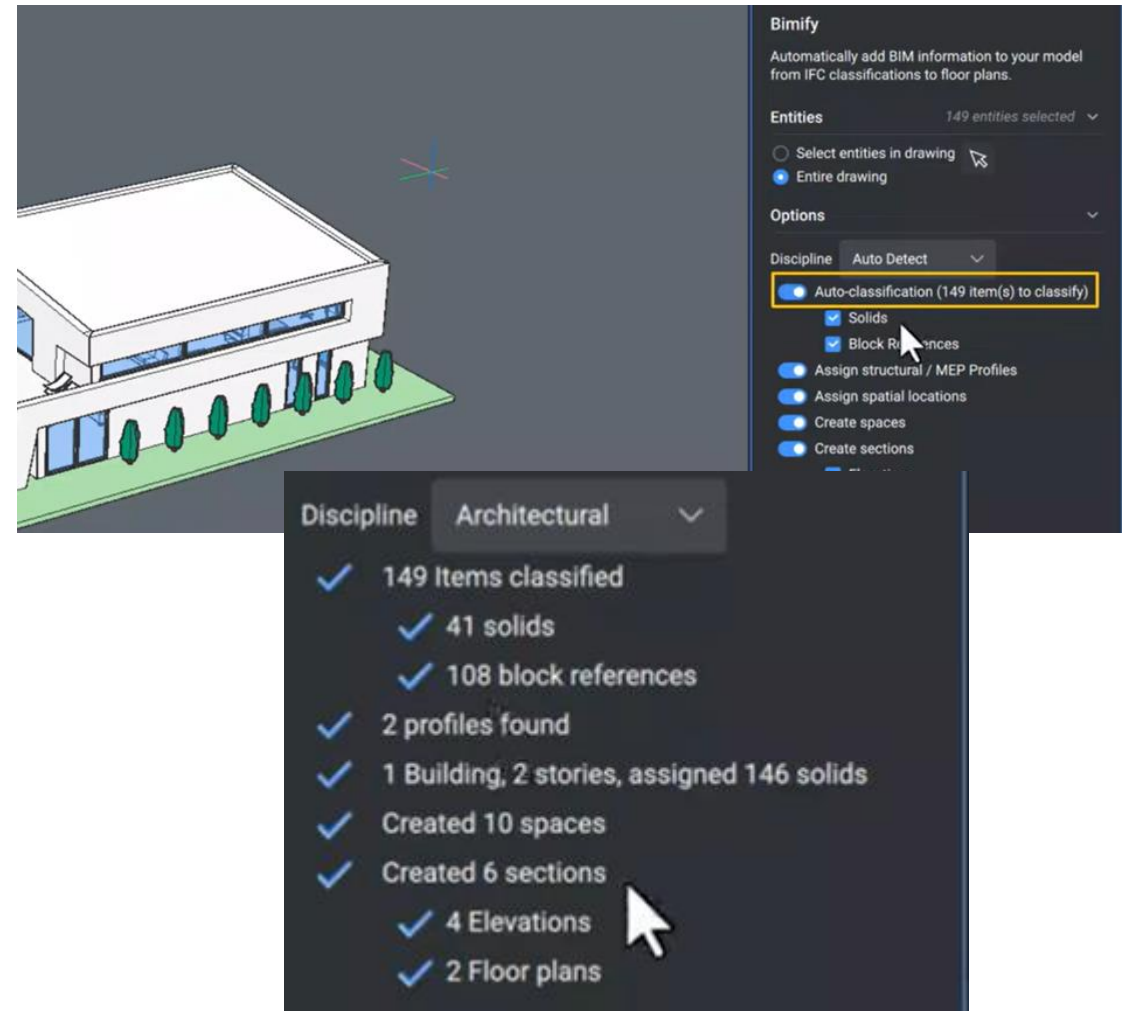
Domene: prosjektering og BIM

- **OpenBIM** baserer seg på BuildingSmart sin datamodell og standarder: **IFC** (geometri og metadata), **BCF** (samhandlingsformat i skyen) og **IDS** (informasjonsutvekslingskrav)
- BIM-modellene inneholder mye informasjon som vil ha stor verdi for resten av verdikjeden

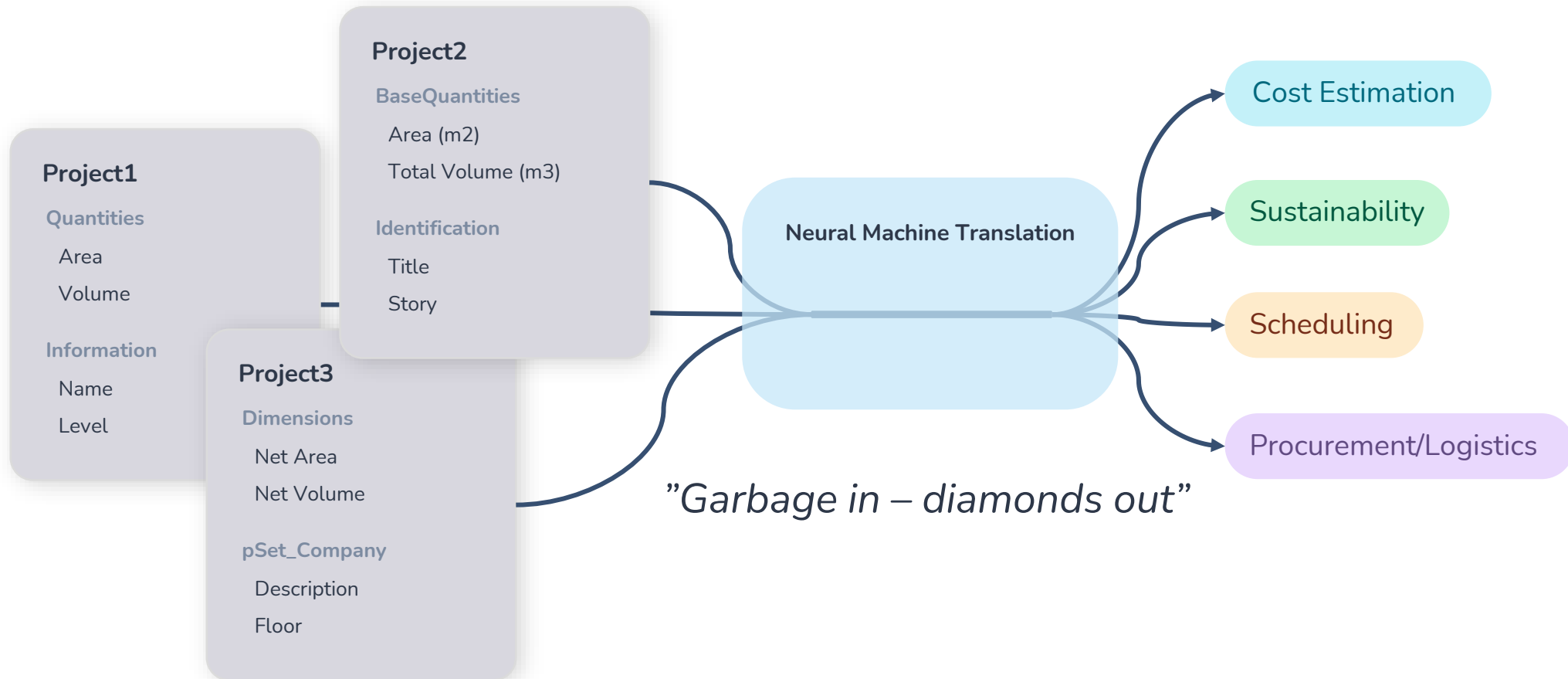

Use case: fra dwg/pdf til BIM

- Hva: Bimify er programvare for å lage en BIM-modell fra en pdf, punktsky, CAD eller bilde.
- KI-en klassifiserer alle solider og uklassifiserte bygningselementer
- F.eks stålbjelker, vegger, VVS, EL, møbler, landskap, omtyper etc

KI gjør standarder overflødige?

Use case konstruksjon: FONN prosjekthelse

- **Maskinlæringanalyse** av 10000 byggeprosjekter for å se på antall dokumentendringer, ord i chatten etc
- Matcher prosjektdata med funn i surveys
- Svarer på hva som gjør prosjekter gode (kvalitet)
- Måle **helsen** til prosjektet: god ved mye dialog og jevnlig oppdatering av dokumenter.

Figure 4 - Project Heartrate - healthy project

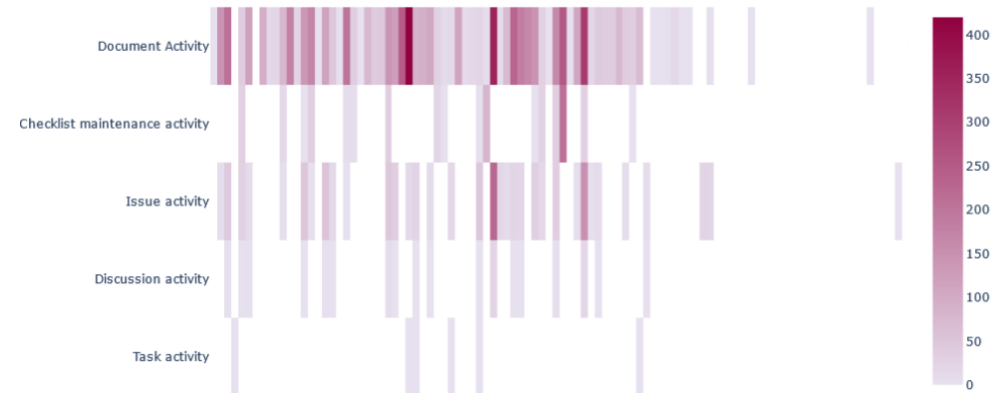
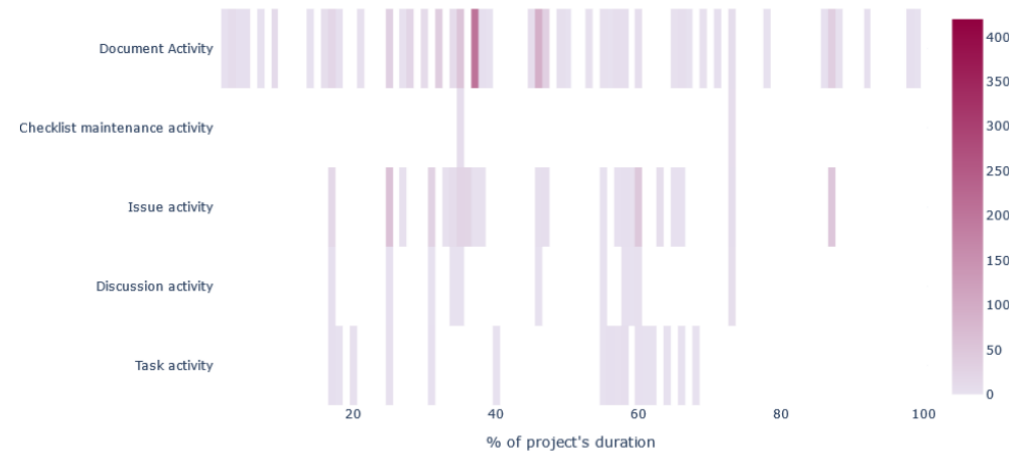
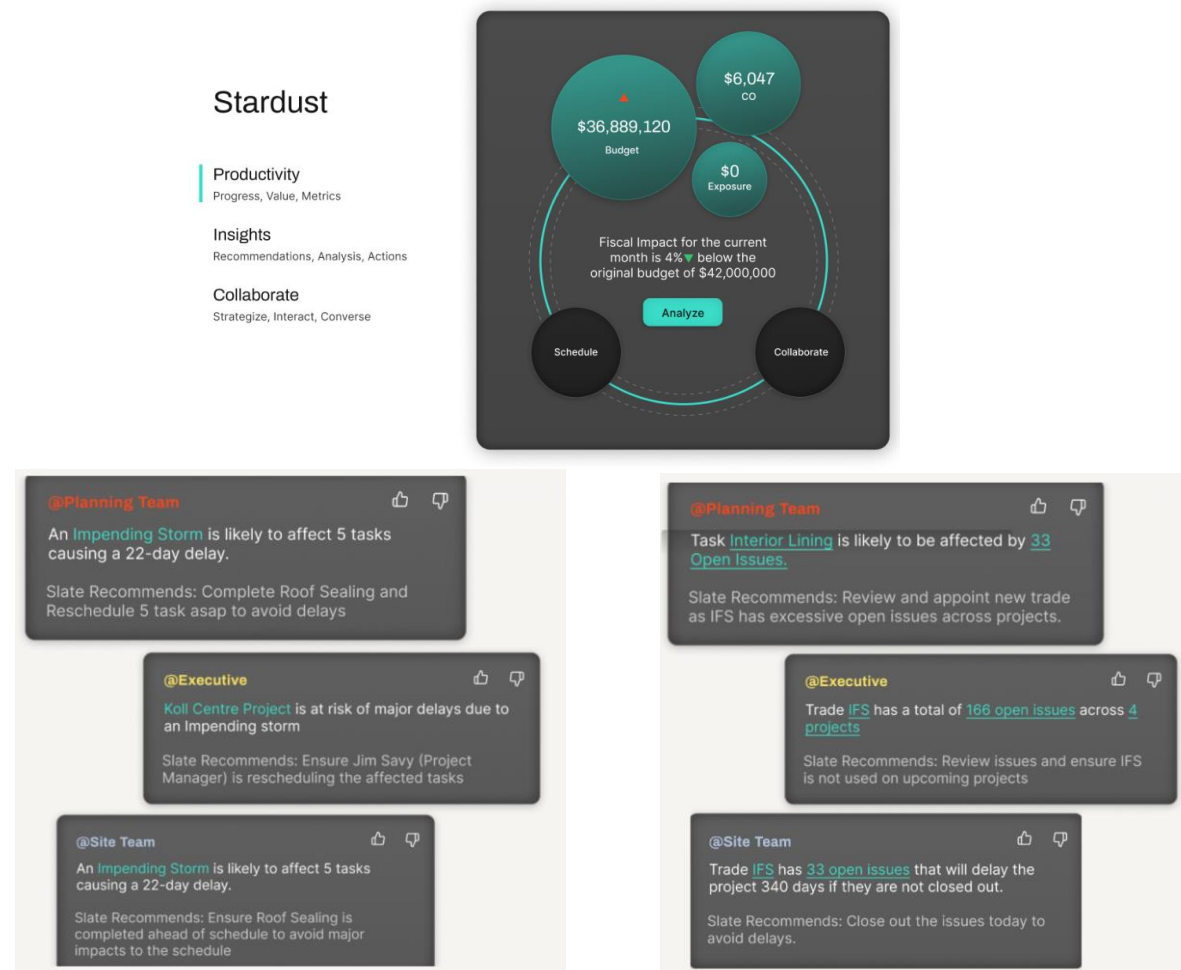

Figure 5 - Project Heartrate - not healthy project

Use case: Slate.ai som prosjektdashboard

- **Hva:** Dashboard for prosjektøkonomi, varslinger, produktivtetsgap, åpne saker, værvarslets innvirkning på bestemte aktiviteter, materialkostnader
- **Verdi for MG:**
  - Unngå smeller, forutsi forsinkelser og økte kostnader
  - MG Eiendom har ganske god oversikt i excel-ark og innkomne dok, men ingen varsler og forslag til handling

Domene: automasjon og robotikk

- **Hva:** industriroboter, byggeplassroboter og -droner, autonom innsamling av foto/skann
- **Verdi:**
  - Automatisering av produksjonslinje for elementer
  - 360 foto/skann brukes for å måle fremdrift og HMS-avvik - raskere byggetid

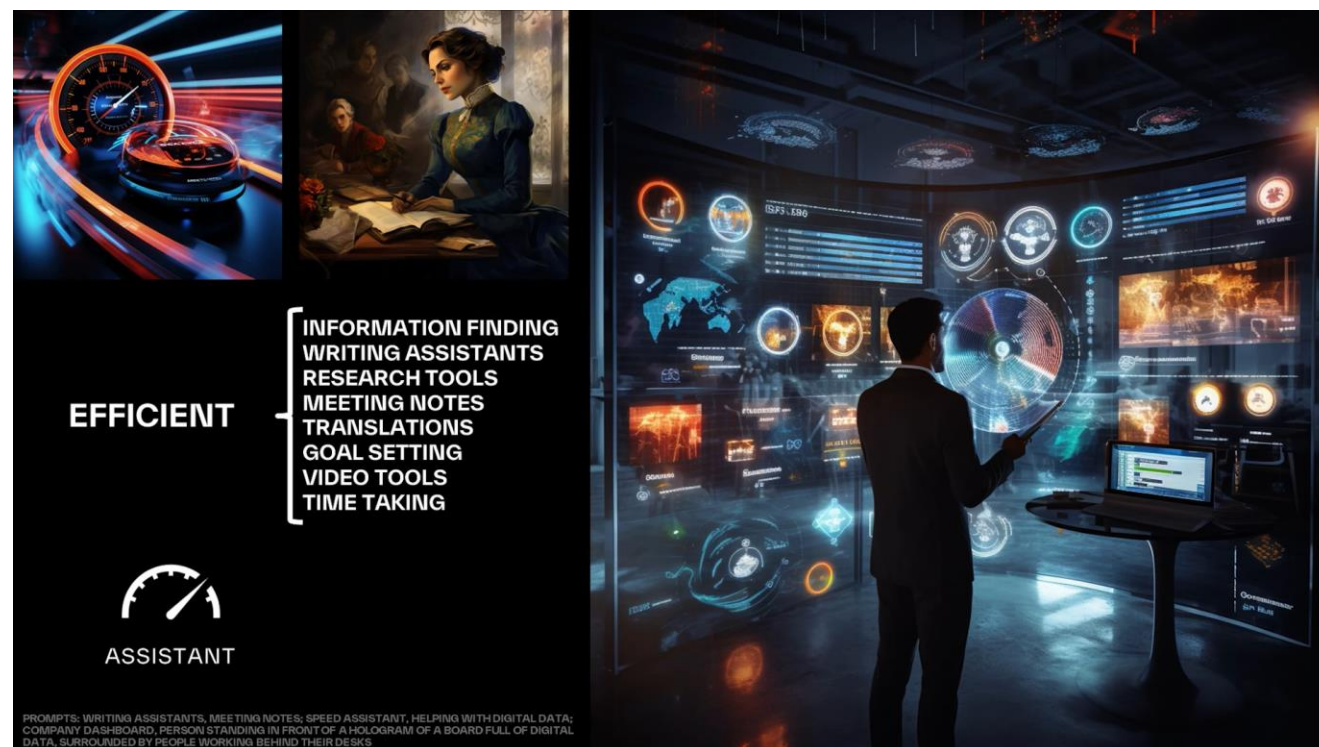

https://www.youtube.com/watch?v=-e1_QhJ1EhQ

Domene: administrasjon

- **Hva:** digitale assistenter, oversettelse, referat, presentasjoner, email. Del av Microsoft CoPilot og andre verktøy
- Verktøy for koding: <https://github.com/features/copilot>
- **Verdi:** effektivisering av «alle» rutineoppgaver

- KI opplever en renessanse takket være ChatGTP, men som kan fort ende i en ny KI-vinter
- KI må ha datasett for å trene på. Lav digitaliseringsgrad i byggeindustrien er et problem
- Byggebransjen vil etter hvert få tilgang på mer data pga ny teknologi og standardisering: logistikkdata, prosjektdata, produktdata, utslippsdata etc
- Gevinsten på kort og mellomlang sikt vil være å fortsette arbeidet med standardisering og pre-prosjektering av boliger og prosesser.